Ulkoasiainministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2016-01265

ASA-10 Korhonen Heini(UM) 27.10.2016
JULKINEN

Asia
ASEAN-EU ulkoministerikokous 14.10.2016, Bangkok, Thaimaa

Kokous
14.10.2016

ASEAN-EU ulkoministerikokous järjestettiin 14.10.2016 Bangkokissa, Thaimaassa. Suomea kokouksessa edusti UMI Timo Soini.

Kokouksen keskeinen aihe oli EUn ja ASEANin suhteen tason korottaminen strategiseksi ja EU:n tärkein tavoite oli saada ASEAN myöntymään EUn kutsumiseen Itä-Aasian huippukokoukseen. Tavoite osoittautui liian kunnianhimoiseksi, koska ASEAN maiden kesken vallitse tarvittavaa yhteisymmärrystä.

Suomi nosti retriittipuheenvuorossaan esille muuttoliikkeen, Syyrian tilanteen, asekauppasopimuksen ja Ukrainan tilanteen (ml. MH17).

Kokouksen tunnelmaa väritti edellisenä iltana 13.10. ilmoitettu Thaimaan kuninkaan kuolema.

Järjestyksessä 21. ASEAN-EU ulkoministerikokous pidettiin 14.10.2016 Bangkokissa, Thaimaassa. Suomea kokouksessa edusti UMI Timo Soini. EU:n puolesta Korkean edustajan sairastuttua, puhetta johti Slovakian UMI. Kokousta edelsi valmisteleva virkamieskokous. Kokous järjestettiin himmennetyin lyhdyin johtuen edeltävänä iltana ilmoitetusta Thaimaan pitkäaikaisen kuninkaan kuolemasta. EUn puolelta oli kokouksessa melko hyvä edustus ja paikalla oli 11 ministeriä. ASEANin puolelta kymmenestä jäsenmaasta viisi oli edustettuna ministeritasolla. Maan surusta huolimatta Thaimaan UMI toimi kokouksen ensimmäisen täysistunnon puheenjohtajana.

Ministereiden täysistuntopuheenvuoroissa toistuivat paitsi isäntämaalle osoitetut surunvalittelut, myös EU:n ja ASEANin yhteistyön hyödyt ja suotuisa kehitys sekä yhteiset haasteet. Toteutettujen ja käynnissä olevien hankkeiden pitkästä listasta näkyy, miten erityisesti EU on panostanut resursseja kumppaninsa integraatiokehityksen tukemiseen.

ASEANin ja EUn suhteen kehittäminen ja kokouksen julkilausuma

EU:n tärkein tavoite kokouksessa oli saada julkilausumaan maininta EU:n mukaan pääsystä Itä-Aasian huippukokoukseen. ASEAN puolestaan haluaisi juhlistaa suhteen 40-vuotista taivalta vuonna 2017. Samassa yhteydessä suhde haluttaisiin korottaa strategiseksi kumppanuudeksi. Lisäksi molemmin puolin halutaan edistää kahdenvälisiä vapaakauppasopimuksia täydentävän EU-ASEAN vapaakauppasopimuksen neuvotteluiden aloittamista. EU näkee, että ensin on siirryttävä dialogista kohti konkreettisempaa ja strategisempaa yhteistyötä ja kokouksen tulosten kuten julkilausuman tulisi heijastaa tätä riittävissä määrin.

Näitä tavoitteita ei kuitenkaan saavutettu. Kokouksessa EUn toiveikkuus vaihtui turhautumiseen. Julkilausumasta neuvoteltiin viime hetkeen asti mutta tavoite osoittautui liian kunnianhimoiseksi koska ASEAN maiden kesken ei vallitse tarvittavaa konsensusta. ASEAN maat toivoivat EUn ymmärtävän ASEANin tapaa toimia, ja ettei aika vielä ole kypsä. ASEAN tekee päätöksiä konsensusperiaatteella eivätkä kaikki sen jäsenmaat näe EUn tuomaa lisäarvoa Itä-Aasian huippukokoukselle.

Kokouksen julkilausuma (*Bangkok Declaration*) sisältää vain maininnan, että osapuolet jatkavat yhteistyötä kohti strategista kumppanuutta kuten edellisessä 2014 ministerikokouksessa päätettiin. Voimassa oleva toimintasuunnitelma päätettiin viedä loppuun ja vuoden 2017 kuluessa tarkoitus on luoda seuraava toimintasuunnitelma vuosille 2018-22.

Kokouksen julkilausuman muut huomattavat kohdat

Suomelle tärkeä maininta julkilausumassa koskien ATT-sopimusta aiheutti jonkin verran keskustelua eräiden ASEANin maiden epäröidessä. Maininta saatiin kuitenkin julkilausumaan mukaan. Toisesta ennalta vaikeaksi arvellusta asiasta, Etelä-Kiinan meren tilanteesta julkilausumassa lopulta todetaan, että kokous toivotti tervetulleeksi ASEANin ja Kiinan pyrkimykset sopia alueen menettelyohjeista. Konkreettisia uusia askelia oli päätös toteuttaa 2017 kestävän kehityksen ASEAN-EU dialogi.

Muut loppuasiakirjat

Ministerikokoukselle luovutettiin lisäksi kaksi tähänastista ASEAN-EU yhteistyötä kuvaavaa dokumenttia; Raportti kolmannesta merenkulun turvallisuutta käsitelleestä ASEAN-EU dialogista (*Progress Report by the Co-Chairs of the 3rd ASEAN-EU High Level Dialogue on Maritime Security Cooperation on areas for future cooperation*) sekä matriisimuotoinen katsaus ASEAN-EU 2013-2017 toimintasuunnitelman implementoinnin tasosta (*Status of Implementation of the Bandar Seri Begawan Plan of Action to Strengthen the ASEAN-EU Enhanced Partnership, 2013-2017*).

ASEAN-EU lentoliikennesopimus

EUn ja ASEANin välisen lentoliikennesopimuksen neuvotteluiden ensimmäinen kierros käydään lokakuussa 2016. Ministerikokouksen puheenvuoroissa se neuvotteluiden aloitusta kiiteltiin ja erityisesti Singapore toivoi sopimuksen olevan kunnianhimoinen ja kattavampi kuin olemassa olevat. Singapore toivoi mukaan ilmailun ns. viidettä vapautta.

Kokouksen retriittiosuus

Puolipäiväisen täysistunnon jälkeen, kokouksen toinen osa käytiin retriittimuodossa kunnianhimoisena tavoitteena saada aikaan keskustelua puhemaratonin sijasta. Osa jäsenmaista yritti vielä retriitin aikana vaikuttaa ASEANin kantoihin ja puhui retriitissä voimakkaasti strategisen kumppanuuden puolesta. Puheenvuoroissa jäsenmaiden ministerit korostivat sitä, miten linkittyneitä EU ja ASEAN ovat ja miten yrityksillämme jo itse asiassa on strateginen kumppanuus käytännössä olemassa vaikka poliittinen taso laahaa jäljessä.

Itäisen Aasian turvallisuuspoliittisia asioita käsitelleen osuuden useissa puheenvuoroissa molemmilta puolilta korostettiin merenkulun turvallisuuden merkitystä ja kansainvälisen lain noudattamisen keskeisyyttä. Erityisesti Vietnam toivotti EU:n halun olla hyödyksi näissä kysymyksissä tervetulleena.

Euroopan turvallisuuspoliittisia kysymyksiä käsitelleessä osuudessa, jossa myös Suomi piti puheenvuoronsa, korostuivat kunkin maan oman lähialueen asiat. Suomi nosti omassa puheenvuorossaan esille muuttoliikkeen, Syyrian tilanteen, asekauppasopimuksen ja Ukrainan tilanteen. Suomen puheenvuorossakin mainittu lento MH17 sekä Venäjän toimet nostettiin kriittisesti

esiin useiden puhujien toimesta. Ilmastonmuutosta, kestävää kehitystä ja katastrofien hallintaa käsitelleen osuuden perusviesti oli Pariisin ilmastosopimuksen ratifiointi ja siihen kehottaminen.

Seuraavan kerran ASEAN-EU ulkoministerikokous järjestetään 2018 EUn isännöimänä.

Kokouksen yhteydessä UMI Soini tapasi kahdenvälisesti Singaporen, Vietnamin ja Myanmarin (BAN7M0104-24). Lisäksi Osastopäällikkö Lähdevirta tapasi Thaimaan virkamiestasolla.

Suomen edustajat

Ulkoasiainministeri Timo Soini
Suurlähettiläs Satu Suikkari-Kleven, SL Bangkok
Osastopäällikkö ASEAN SOM Kimmo Lähdevirta, UM
Virkamiessihteeri Matti Nissinen, UM
Ulkoasiainsihteeri Heini Korhonen, UM
Ulkoasiainsihteeri Katarina Tapio, SL Bangkok

Asiakirjat

Bangkok Declaration

Liitteet 1) Bangkok Declaration
2) Progress Report by the Co-Chairs of the 3rd ASEAN-EU High Level Dialogue on Maritime Security Cooperation on areas for future cooperation
3) Status of Implementation of the Bandar Seri Begawan Plan of Action to Strengthen the ASEAN-EU Enhanced Partnership (2013-2017)

Viite UM2016-01079

Asiasanat	ASEAN
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, OKM, TEM, TPK, VM, VNK